

Florea Burtan

**Aprecieri
critice**

de Liviu Comșia

Să scrii o carte întreagă cu poezii de dragoste acum, la începutul celui de-al XXI-lea secol al omenirii, pare un gest copilăresc, un joc gingaș dar gratuit pentru că nu văd ce s-ar mai putea spune despre un sentiment care a însoțit omul de la întemeierea sa. Cum să mai descoperi ceva nou atunci când primele murmure lirice au împărățit creația omenească? Și câte nu s-au spus de atunci încolo! Lacrimile vărsate n-ar încăpea într-un ocean, iar versurile scrise în numele iubirii ar acoperi o galaxie întreagă. De fiecare dată, cu fiecare vers, iubirea se reînnoiește, devenind nemaispusă, nemaivăzută și nemaîntâlnită. Cu alte cuvinte, sentimentul are puterea de-a se reîntemeia veșnic în forme infinite. Chiar dacă secolul nostru, cu orgoliu, se definește prin tehnologie, acest sentiment nu poate fi înlăturat. El continuă să se umple de frumusețe, își poartă bătaia inimii din veac în veac, se schimbă, se primenește, devenind esența unei religii care a înnoit ființa umană dându-i strălucire universală. Dacă omul este definit în vreun fel, cea mai potrivită definiție ar fi aceea de ființă capabilă să iubească, conștientizând-o. De aici pornește nemărginirea iubirii, infinita ei formă de manifestare, bogăția ei cu centrul în inimă, acolo unde are sălaș sufletul care dă dimensiune spiritului și densitate gândului. Fără iubire nu existăm. Prin iubire, există conștiința de sine.

De aceea, să scrii o carte despre iubire e un gest de sublimă îndrăzneală. Așa cum este cel al lui Florea Burtan care scrie fără nici o rețineră: Tu ești demultul, mierea spulberată (Poezii de dragoste) (Ed. Tipoalex, Alexandria, 2015). Haideți s-o citim împreună fiindcă versul lui Florea Burtan se combină într-o superbă simfonie. Poemele poetului sunt părți ale acestei simfonii în care cuvântul se preface, miraculos, în cântec.

Așadar, Florea Burtan privește cu încordare în sufletul său și vibrațiile ies la iveală în cuvinte cântătoare, compunând chipul iubitei. Aici să ne oprim o clipă și-n pauza aceasta de respirație să spunem că aceasta nu este imaginea spiritualizată a unei fantezii sau a unei închipuiri, ci unul din carne și oase întocmit după regulile divine care au încântat pe greci. Poate doar „Cântarea cântărilor” să fie asemenea cu incantațiile lui Florea Burtan contemplând chipul iubitei: „Erai atât de frumoasă și năprasnic ninge!/ Sâni tăi picoteau, rezemați de perdea,/ Trupul tău viscolit de mâinile mele/ Presăra crini răbdători pe podele”. Și mai ales: „M-am îmbolnăvit de trupul tău./ Ce frumos mă leagănă și ninge!/ L-a cioplit, din soare, Dumnezeu,/ Picurându-i raze moi în sânge”. Atât este de frumos întocmită iubita încât devine asupra: „Uite cât ești astăzi de frumoasă!/ Trupul tău m-a asuprit destul,/ Focul umblă, despletit, prin casă, /Vinul scânteiază-n căni, fudul”. Simți mereu că admirația este totală, absolută, că poetul este când fericit că se află aproape de această faptură, când oropsit să ducă cu sine această imagine orbitoare. „Doamne, înstrăinarea ei mă doare, /Nu mai am somn, mă perpelesc, nătâng,/ Iau drumurile nopții în spinare,/ Îi caut chipul tânăr într-un crâng”. Sau. „Tu mă bei cu ochii tăi umbroși/ Și mă ari cu trupul tău divin”. Ca până la urmă: „Ești departe, iubito, nu te mai strig,/ Amurgul își linge rănilor printre crengile reci,/ Între noi doi – nici un fel de câștig,/ Între cer și pământ –viscolite poteci”. Ca să continue cu o candidă ademenire: „Ți-am făcut șaretă dintr-un lemn duios,/ Să îți plimb prin lume chipul tău frumos,/ Lumea să se mire, să-și dea foc, oftând,/ Morții, morți de tineri, iasă din pământ./ Și în loc de roți, i-am pus doi cercei,/ Și în loc de leagăn, calzi, genunchii mei,/ Am înhămat vântul, să ne poarte lin,/ Pe cărări știute ori pe drum străin”. Senzualitatea strecurată în descrieri nu face altceva decât să crească tensiunea relației dintre El și Ea până când insuportabilul erotic destramă totul, lăsând în urmă suferințe fără seamăn. „În casa mea n-a mai intrat demult/ Cel așteptat, cel cu iarna în spate;/ Pe dealuri vâlvorăște o nuntă cu sâni,/ Cătunul e răvășit de mirese furate”. Și rece, în singurătatea sa orgolioasă: „Doar eu sunt cel ce trece nevăzut,/ Doar eu sunt cel ce semănă și ară,/ Printre primejdii, partea sa de lut,/ Cu inima închisă-ntr-o vioară.// Doar eu sunt cel ce nu are hotar,/ Ci numai drumuri lungi și înnoptate,/ Doar eu sunt cel ce și-a jucat, la zar,/ Destinul, pe un ban și jumătate”. Și în sfârșit: „Nu mai știu, iubito, unde stai,/ Rănilor mele le dor de tine,/ Azi, drumurile nu mai duc în rai,/ Din piatra lor s-au înălțat ruine”. De la fericirea exuberantă a începutului, până la regretul fumegând nu mai este decât un pas care dimensionează vremelnicia noastră.

Ar fi, deci, până aici vorba despre o percepție romantică a sentimentului, care a făcut vâlvă în literatura lumii. Nici nu s-ar fi putut altfel decât așezând iubirea între vis și visare, în acea hiperbolă trepidantă care înlesnește accesul spre dimensiunile sufletului greu de atins. A iubi este prozaic și ține de perpetuarea speciei, dar a visa iubirea se înalță sub cupola sublimului absolut.

Nici Florea Burtan nu face excepție: iubita coboară din visul poetului, se întrupează în frumusețe și pornește pe drumul spre orizontul destinului. De aici, dintr-o dată, poemele lui Florea Burtan capătă o altă adresabilitate. Peisajul nu mai este cel celest, ca la înaintașii săi romantici, apropiat cumva de imaginea consacrată a raiului, ci satul românesc așa cum s-a consacrat el în istorie, cu acel romantism ancestral unde hoinăresc Făt-Frumos și Ileana Cosânzeana pe sub streșinile caselor copleșite de nămeți: „Erai atât de frumoasă și năprasnic ningeă,/ Sufletul meu peste sufletul tău se-așternea”. Sau: „Ninge năprasnic peste cătun,/ larna stă de vorbă numai cu sine”. Iubita aici locuiește într-o căsuță cochetă, liniștită, curată, mirosind a busuioc și a ierburi de leac. Poetul Florea Burtan suprapune această imagine peste cea a lumii contemporane, e ca un refugiu, ca o încercare de mântuire. Apar obsesiv zăpezile fără sfârșit care copleșesc resorturile intime ale naturii pornită să participe la splendoare idilei ce se conservă sub propria-i supraveghere. Cum nu este deloc întâmplătoare invocarea sărbătorii Învierii, demonstrând, cu subtilitate, că iubirea este unica funcție a existenței umane care îi poate, prin jertfă, oferi mântuirea: „Te-am visat dezbrăcată, până în zori,/ Ochii mi se umpleau de înalte splendori,/ Gura ta se îneca în faguri de miere,/ Fericit eram, ca în noaptea de Înviere”.

Să scrii o carte despre iubire la începutul acestui secol arid? Iată că se poate. Și încă atât de frumos și atât de aproape de sensibilitatea modernă încât aș putea spune că nimic nu s-a schimbat și totul arată altfel. Ca într-o „Cântarea Cântărilor” frumusețea coboară din grația divină ca să ne confere identitatea între ființele care locuiesc în stele și sub lumina lor.

Liviu Comșia